

Simon Flóra Veronika

Simon Márton korai költészetének beemelése a magyar nyelv és a magyar irodalom oktatásába

Bevezetés

Tanulmányom témájaként a kortárs magyar költészet egyik legkiemelkedőbb alakjának, a már-már popsztárfiguraként (vö. *Németh*, 2021) kezelt *Simon Márton*nak a művészetét választottam, különös figyelmet fordítva a szerző slam poetry munkásságára, a *Dalok a magasszíntről* és a *Polaroidok* című kötetére, valamint ezek oktatásban való alkalmazására.

Választásom elsődleges indoka, hogy a költő mind tematikájában, mind pedig nyelvezetében korunk hétköznapijából táplálkozik, így mind nyelvi, mind pedig tartalmilag viszonylag közérthető, ezért valószínűleg az ifjúság számára is komolyabb nehézség nélkül befogadható. Írásomban sor kerül a szerző korai életművének és fogadtatásának bemutatására, a slam poetry kultúrájában való jelenlétének tárgyalására, a 2010-ben megjelent *Dalok a magasszíntről* és a 2013-as *Polaroidok* című kötet elemzésére.

Napjainkban a költészetre már aligha tekintünk pusztán úgy, mint írott, nyomtatott, kötetben elrendezett versek sokaságára. Mi sem ad erre jobb igazolást, minthogy legnevesebb fiatal költőinkkel nagy arányban előbb találkozhattunk színpadon slam poetry előadások vagy rapszövegek kapcsán, mint a könyvek hasábjain. Ékes példa erre a mára többkötetes szerzővé, drámaíróvá avanzsált, rapperként induló *Závada Péter*, a szintén több regényt és verseskötetet felmutatni tudó, írósáldból származó *Kemény Zsófi* vagy *Simon Márton*, aki mára nemcsak többkötetes költő, de akit egy, a számára legkedvesebb verseit összefogó antológia összeállítására is felkértek.

Simon Márton néhány folyóiratban történő publikálást követően slammerként kezdte pályafutását, majd 2010-ben jelent meg első kötet, a *Dalok a magasszíntről*, ezt követően pedig 2013-ban a *Polaroidok*. Ekkorra a szerző már hírnévnek örvendett, így a 2018-as *Rókák esküvőjét* és a 2021-es *Éjszaka a konyhában veled akartam beszélgetni* már kitörő lelkesedéssel fogadta a rajongótábor, nem túlzás hát a fentebb említett popsztárfigura kifejezés a költőt illetőleg.

A szerző népszerűségéhez nagyban hozzájárult a közönségével való közvetlen kapcsolattartás is. Ennek egyik tényezője lehet a slam poetry közösségek megléte – melyek

berkeiben *Simon* is kezdte pályafutását –, a másik pedig a befogadókkal való online kapcsolattartás, ami eleinte blog formátumban, majd közösségimédia-profilokon valósult meg, s melyeknek sikere a mai napig is tart.

Hipotézisem szerint a szerző műveinek tanítása és a tanulókkal való megismertetése segíthet megszüntetni a távolságot, mely abból az irodalomfelfogásból származik, amely szerint az irodalom egy oltár, amelyhez folyamatosan oda kell járulni, és segíthet erősíteni azt a hozzáállást, mely szerint az irodalom – akár olvasóként, akár művelőként – sokkalta inkább használati tárgy¹ (*Simon és Závada*, 2014). Ennek értelmében az életmű megismertetése pozitív kimenetelű lehet a tanulók kreativitásának, valamint érzelmi intelligenciájának fejlesztésében, illetve segédeszközként szolgálhat az olvasóvá nevelésben; míg a költő sajátos műfajainak megismerése és kipróbálása előre viheti a tanulók önbizalmának, illetve írás- és előadói készségeinek fejlesztését.

Bár sem a szerző, sem a műfaj nem részei a Nemzeti alaptanterv törzsanyagának, kísérletet tehetünk más témakörök, korpuszok segítségével bemutatni a középiskolás korosztálynak. Tanítási óráim (s a kidolgozott óraterveim) keretében a slam poetry műfaja és *Simon Márton* ezen területen való munkássága a 11. évfolyamon a szónoki beszéd példázataként jelent meg, fokozott figyelmet fordítva a közönségre való hatásgyakorlásra, valamint a nyelv szupraszegmentális elemeire és metakommunikációs eszközeire. A *Polaroidok* tartalmi és formai sajátosságai a 10. osztályos szövegten témakörében kerülnek tárgyalásra, elsősorban azon kérdés nyomán, hogy honnantól definiálhatunk valamit szövegént, és ehhez milyen kohéziós elemek szükségeltetnek. A *Dalok a magasszínről* verseinek beemelése a 7. osztályos lírai műfajok témakör nyújt lehetőséget az életkép sajátosságainak megismerése során.

A műfaj meghatározása

„Én a slam vagyok, a szájalás hagyománya. Mert a rap képtelen költő, mint a röpképtelen költözőmadár, olyan” – hangzik *Simon Márton Hagyományos költő* című slamszövegének utolsó soraiban. Már ezen két mondattal meglehetősen közel kerülünk a slam poetry mibenlétének meghatározásához, ugyanis egyértelműen kitűnik, hogy nem másról beszélünk, mint egy elsődlegesen szóbeli irodalmi műfajról, mely meglehetősen közel áll a raphez, mégis inkább költészetként tartjuk számon.

„A slam poetry az 1980-as évek közepén jelent meg önálló előadói műfajként, mint a Spoken Word versengő formája.”² A műfaj megalkotását *Marc Smith* nevéhez

¹ *Simon Márton & Závada Péter: A slam poetry szerepe a tanulásban, a tanításban*, ELTE PPK, Kazinczy Estek, 2014., Letöltés: <https://www.youtube.com/watch?v=yPJnRpOvuFs>

² Mi az a slam poetry?, Letöltés: <http://slampoetry.hu/mi-az-a-slam-poetry/>

köthetjük, indítékként pedig azon feltevése szolgált, miszerint „a vers nem arra van, hogy valaki egy sötét szobában elolvassa”.³

A slam poetry műfaji besorolása meglehetősen nehéz, ugyanis hibrid abban az értelemben, hogy mindhárom műnem sajátosságai helyet kapnak benne. A dráma műnemébe sorolhatjuk annak okán, hogy leginkább szóban és élőben hatásos⁴ (Mészáros, 2010), a líra műnemébe annak fényében, hogy gyakran rímekben megírt, esztétikai igénytel megszerkesztett formában érzelmek kifejezésére szolgál, illetve az epikától sem áll távol, ugyanis többnyire mellérendelő mondatok sokasága által (Mészáros, 2010) egy könnyen követhető, összefüggő történetet tár elénk.

Mindemellett a tradicionális slam poetry estek velejárója a versenyhelyzet, ugyanis egy-egy ilyen alkalmon több költő, előadó kap lehetőséget három percben művei előadására, mely előadások befejeztével zsűri dönt műveik minőségéről.⁵

További kétségeket vet fel a slam poetry műfajának körülhatárolhatósága kapcsán, hogy gyakran csak nehezen elkülöníthető az olyan előadói műfajoktól, közegektől, mint a stand up comedy, a rap vagy a színház. Előbbivel humorossága, iróniája, témafelvetése miatt rokonítják gyakran, míg a rappel való párhuzamba állítása köszönhető ritmikuságának, rímképleteinek, színházzal való rokonítása pedig előadó műfaji mivoltának. Ha mégis a teljesség igényével szeretnénk behatárolni a slam poetry mibenlétét, azt mondhatjuk, hogy egy olyan előadói műfaj, melyben az előadónak a színpadra állva három percben nyílik lehetősége előadni művét – melyet előzetesen megírt – a közönségnek úgy, hogy az a közönségre hatást gyakoroljon, és egyéb segédeszközöket nem használhat, mint szupraszegmentális elemeket, mimikai és gesztikulációs eszközöket, illetve szükség esetén önnön írott szövegét.

Ennek értelmében említést kell tennünk arról is, hogy a slam poetry multimedialis műfaj. Őrzi ugyanis a szóbeliség hagyományát, olyannyira, hogy annak minden lehetőségét ki is használja, a szupraszegmentális elemek bőséges alkalmazása révén – sőt gyakran maga az előadás is támaszkodik a közönség vizuális befogadóképességére; nem szabad azonban arról sem megfeledkeznünk, hogy a szövegek előzetesen írásban kerülnek rögzítésre, majd onnan történő felolvasásra vagy megtanulásra. Mindemellett az előadást követően a slamszövegek esetenként publikálásra is kerülnek mind nyomtatott, mind videón rögzített formátumban (Mészáros, 2010).

A slam poetry fontos tényezői a slamközösségek, amelynek tagjait a közös alkotás és előadás – tehát a slam poetry mint érdeklődési kör – köti össze, így sok esetben hosszú távon rendszeresen közösen látogatják az eseményeket, így az egyes városok, országok slammereiből valódi csapatok verbuválódnak. Bár ez a megállapítás elsősre

³ Letöltés: <https://www.youtube.com/watch?v=yPJnRpOvuFs>

⁴ Letöltés: <http://www.partitura.fss.ukf.sk/wp-content/uploads/2021/04/Partitura-2020-2-077-088.pdf>

⁵ Letöltés: <https://www.youtube.com/watch?v=yPJnRpOvuFs>

ellentmondásosnak tűnhet a slam poetry verseny mivoltával, nem szabad megfeledkeznünk arról a tényről, hogy a slam poetry nem elitista irodalom, ahogyan az *Simon Márton és Závada Péter* beszélgetésében is elhangzik. Hathat ugyan a versenyhelyzet inspirálóan, azonban ezen estek célja sokkalta inkább a kiállítás, az írás és az előadás folyamatának megélése, nem pedig a győzelem és a versengés. A két költő azt is elmondta előadásában, hogy a slam poetryben lehet nagyon jó szöveget írni, de nem lehet nagyon rossz szöveget írni. „Egy slam versenyen nincs vége a világnak, ha hibázol, ez egy olyan közeg, ami ezt elviseli.”⁶ Ezen jelenség által pedig nem érdemes tehát meglepődnünk azon sem, hogy a slam poetry estek közönsége gyakran írástudó, sőt művelt fiatalokból áll (*Mészáros*, 2010), akik itt teret kapnak véleményük elmondására⁷.

Meg kell hogy említsük azt is, hogy a slam poetryben fontos szerepet játszik az előadó személye, ugyanis aligha találkozhatunk olyan slamszöveggel, amit nem eredeti szerzője ad elő (*Mészáros*, 2010). Ennek oka a slam poetry személyes mivoltában keresendő, ugyanis többnyire – jelen ismereteim szerint minden esetben – ezek a szövegek saját élményekből, tapasztalatokból, történetekből szövődnek, melyek hiteles előadása megköveteli a szerző jelenlétét. Ennek köszönhetően a slam poetry közösségekből sok előadó emelkedik ki olyan individuusként, hogy már-már rajongótáborral büszkélkedhetnek. Többek között ezen slammerek táborát erősíti *Kemény Zsófi*, *Závada Péter* és *Simon Márton* is.

Simon Márton a slam poetry műfajában először 2011-ben próbálta ki magát, majd több éven át volt a Slam Poetry Budapest állandó fellépője – melynek első országos bajnokságán a dobogó legfelső fokára is felléphetett.⁸ Tiszteletét tette továbbá vidéki versenyeken, tartott alkotói szemináriumokat, két alkalommal pedig megszervezte a Slamtábort is, ahol az ország fiatal slammerei több napon keresztül vehettek részt versenyeken és műhelygyakorlatokon kortárs magyar írókkal és költőkkel, valamint az országos slambajnokságok győztesével.

Simon Márton korai munkásságának relevanciája a magyar nyelv és a magyar irodalom oktatásában

A mai magyar irodalom oktatásában meglehetősen kevés (vagy egyáltalán semennyi) terep jut a kortárs alkotások megismertetésére. Ahhoz azonban, hogy a kortárs irodalom a kronológiai sorrendhez hűen – amelyet a Nemzeti alaptanterv előbbre valónak tart szinte minden egyéb logikai kapcsolódásnál – beilleszthető legyen az oktatásba, fokozottan feszített tempó szükségeltetne, mely az eddigienél is jobban akadályozná

⁶ Letöltés: <https://www.youtube.com/watch?v=yPJnRpOvuFs> *I. m.*

⁷ Letöltés: <https://www.youtube.com/watch?v=yPJnRpOvuFs> *I. m.*

⁸ Letöltés: http://slampoeetry.hu/allando-slammerek/simon-marton-simon_marci/

a művek beható megismerését és az empátia, a beleérző képesség és az önkifejezés lehetőségét. Ennek ellenére fontosnak tartom, hogy a tanulók általános és középiskolai tanulmányaik során találkozzanak kortárs alkotók műveivel, ugyanis ezek a szövegek sokkalta közérthetőbbek számukra mind nyelvtanilag, mind pedig tartalmilag, így nagyobb sikerek elérését is biztosíthatják mind a szövegértési kompetencia, mind az empátia, mind pedig magához az irodalomhoz való hozzáállás tekintetében.

A kortárs irodalom, s azon belül a slam poetry műfajának megismerésére két nyelvtan- és két irodalmi óratervet dolgoztam ki, melyekhez segítségül hívtam az Oktatási Hivatal által kiadott tankönyveket és az azokban lévő tananyagokat, majd ezekre építve helyeztem el az óra menetében *Simon Márton* munkáit, valamint a költeményeket középpontba helyező kreatív gyakorlatokat, amelyek a megszerzett tudás elmélyítését szolgálják.

Hipotézisem szerint azáltal, hogy *Simon Márton* korai munkássága részleteiben beemelésre kerül a nyelvtan- és az irodalomórák menetébe, a tanulók olyan műveket ismerhetnek meg, melyekkel a tananyagban aligha találkozhatnak – hacsak a pedagógus nem jelöli ki az érettségi kortárs tételeként, vagy nem „futnak bele” valamilyen iskolán kívüli kulturális rendezvényen.

Mégis azért fontos ezen művek megismerése, mert jelentősen megváltoztathatják az irodalomról alkotott képüket, és elősegíthetik azt a felfogást, miszerint az írás és előadás művészete nem olyan dolog, amire születni kell és művelői előtt térdre borulni, hanem sokkal inkább egy kifejezőeszköz, mely alkalmazásának lehetősége mindenki előtt nyitva áll. Ha ezen gondolatot a tanulók elsajátítják, nemcsak látóköriük bővül, és nagyobb eséllyel válnak majd olvasóvá, de önkifejezési lehetőségeik tárházát is bővítik, ami által önismeretük, empátiájuk, önkritikájuk és esztétikai érzékük is fejlődik.

Az alábbiakban röviden bemutatom, mely tananyagrészek tanítása során nyújthat segítséget a pedagógusnak a slam poetry műfaja, s hogyan lehet az egyébként elvont vagy kevés élményt kínáló témákat is élővé s élményszerűvé tenni egy, a diákokhoz közelebb álló irodalmi közvetítő segítségével.

A slam poetry alkalmazása a szónoki beszéd tanítása során

Egy 11. évfolyamos tanórán a szónoki beszéd témakörét tárgyalva építettem be a slam poetry műfaját és poétikai lehetőségeit. Bár a szónoki beszédnek számos műfaja létezik, melyekről szót ejthetünk ezen téma tanítása során, azonban úgy gondolom, nem fordítunk kellő figyelmet arra, hogy hogyan érdekes szólnunk azon emberekhez, akik hozzánk közel állnak korban és érdeklődési körben, és nem formális környezetben szeretnénk értésükre adni saját gondolatainkat.

Erre ad lehetőséget a slam poetry műfaja azáltal, hogy céljai közé tartozik a közönség figyelmének folyamatos fenntartása – és mivel a slamelőadás időkerete konkrét 3 perc,

a gondolatok tömör, lényegi megfogalmazását is megköveteli –, az előadás tudatosítása, valamint a kimondott szóra való figyelem nemcsak a befogadó, de a közlő által is. Mindemellett a slam poetry előadás megköveteli az adott kultúra állandósult szókapcsolatainak (szólásainak, közmondásainak) ismeretét, a közélet folyamatos nyomon követését és a minket körülvevő világra való odafigyelést, érzékenységet, valamint azt a képességet, hogy az előadó a közönséghez mérten megtanuljon egyik stílusról a másikra fordítani.

Mindezen szónoklati célok, törekvések és követelmények listája fellelhető a 11. évfolyamnak szánt, Oktatási Hivatal által kiadott magyar nyelv tankönyv szónoki beszédről szóló fejezetében is egy, a szónoki beszéd tanítását ábrázolni hivatott infografika formájában. Ezen tananyagrészt mellett a tankönyv párhuzamba állítja a régmúlt idők és a mai világban megvalósuló szónoklatok célját, mely téma lehetőséget ad a szóbeliség hagyományának ismertetésére és a szupraszegmentális elemek fontosságának kiemelésére, melyek jószerivel fellelhetők a slam poetryben is.

Az óra ráhangolódás részében kerül sor *Simon Márton Hagyományos költő* című előadásának megtekintésére, melynek nyomán a fent említett szempontokat tárgyaljuk. Az új tananyag megismerését követően az óra jelentésteremtés részében a tanulók saját slam poetry szöveg írását kapják feladatul, melyet a vállalkozószelleműeknek az óra végén, a reflektálás során lehetősége nyílik előadni osztálytársaiknak. Itt fontos megjegyeznünk, hogy ezen előadások során a csak olyan kritikáknak van helye, amelyek a szöveg szónoki beszéd mivoltát érintik. Ezt azért tartom kiemelőnek, mert a kreatív alkotófolyamatok produktumainak bemutatása során minden befogadóban szubjektív vélemény formálódik, ezek pedig, ha nem pusztán szakmai szempontokra kiélezve, építő jelleggel kerülnek átadásra, könnyen eltántoríthatják az alkotót a további tevékenységtől, ez pedig céljainktól a lehető legtávolabb áll.

A Polaroidok alkalmazása a szövegtan tanítása során

A *Simon Márton Polaroidok* című kötetének néhány részletét magába foglaló 10. osztályos szövegtani ismereteket átadó óratervezetem nagy részben épít az új tananyag ismertetésére, melynek megértését a kötet versmondattal hivatottak elősegíteni.

Ennek tükrében a tanulók elsőként az óra ráhangolódás részében találkoznak a kötet néhány szemelvényével videós formátumban, ahol a költő egy zenés spoken word előadás keretein belül hangosítja meg sorait. Ezzel kapcsolatban kerül felvetésre a kérdés, hogy szöveg-e amit hallhattunk, véleményüket pedig a tanulók érvekkel támasztják alá feltevéseim szerint. Mielőtt ez a kérdés felmerülhetne, fontos megbizonyosodnunk arról, hogy a tanulók tisztában vannak a nyelv szerkezeti egységeivel, és tudják, hogy van különbség mondat és szöveg közt.

Ezt követően a jelentésteremtés fejezetben átadásra kerül a szöveg mibenlétének pontos definíciója, valamint a koherencia, a kohézió, a konnexió és a kohéziós elemek (cím, kulcsszavak, izotópok, téma, réma, szövegfókusz, szövegtopik) ismertetése. Mivel az óra új ismeretet feldolgozó óra, és feltétlenül szükség van a fogalmak tisztázására, a kötet versmondadatai ezen fogalmak elmélyítésében és megértésében kapnak szerepet. Ehhez egy rövidebb frontális, szintén érvelést igénylő és egy hosszabb, csoportos alkotótevékenységet megcélzó feladatot kívánok alkalmazni.

Az első feladat célja, hogy a bemutatott szövegek és egymás után felsorakoztatott mondatok közül a tanulók megállapítsák, melyik az, amely valóban lehet szöveg, és melyik az, amelyik minden kétséget kizárólag csakis mondatok sokasága a megismert szempontok alapján. Ebben a feladatban *Simon* polaroidjai mellett helyet kap több kortárs és 20. századi költő munkája, valamint nem lírai szövegek, például receptek is.

A második, hosszabb feladat már teljes egészében *Simon Márton* második kötetére épít. Ennek során a tanulók részleteket kapnak a szerző kötetéből, melyeket különbözőképpen kell kiegészíteniük vagy összeollózniuk annak érdekében, hogy a szöveg koherens legyen, vagy valamiképp felfedezhető legyen a sorok közt lévő kohézió. Ehhez az osztályt érdemes csoportokra bontani elsősorban azért, hogy a feladatok ne kerüljenek ismétlésre az idő rövidségének okán, másrészt pedig azért, mert így a tanulók segíthetik egymás megértését, mindemellett pedig együttműködési készségük is fejlődik.

A produktumok létrehozását követően mindenképp sort kell keríteni azok bemutatására és megörökítésére – szintén az idő rövidsége miatt elsősorban digitális, akár írott, akár fotós formátumban –, hiszen mivel mindenki más szempontok szerint illeszti össze saját szövegét, csak a tapasztalatok átadása által juthat el az információ minden szegmense minden tanulóhoz. Amennyiben több idő áll rendelkezésünkre a tananyag feldolgozására, az egyes csoportoknak adott feladatok forgószínpadszerűen vándorolhatnak a tanulók csapatai közt.

***A Dalok a magasföldszintről* verseinek tanítása az életkép témakörében**

A Dalok a magasföldszintről tanítására az általános iskola 7. osztályában tettem kísérletet, itt ugyanis a lírai műfajok témakörén belül választható, hogy milyen alkotások nyomán ismertetjük meg a tanulókkal az egyes műfajokat. Bár *Simon* versei nem sémaszerűen besorolhatók egyik lírai műfaji kategóriába sem, a dal vagy az életkép fogalmán belül mégis taníthatónak vélem őket. Bár ha a kötet címére műfajmegjelölőként tekintünk, a versek tematikailag valamelyest besorolhatók a dal kategóriájába – ahogyan azt korábbi szakdolgozatomban is említettem (*Simon*, 2022) –, formailag azonban aligha ritmizálhatók. Ennek okán, és mert a versekre nagy általánosságban jellemző, hogy

hétköznapi jelenségeket, pillanatok, történéseket hivatottak megjeleníteni, úgy gondolom, leginkább az életkép műfajához állnak közel.

A megtervezett tanóra első szegmensében bemutatásra kerül az életkép fogalma, majd a tanulók 2-3 fős csoportokra bontása történik. Minden csoport a kötet egy-egy különálló versét kapja, melyeket különböző kreatív (előre megadott) módszerekkel kell interpretálniuk és az óra végén előadniuk az osztály többi tagjának.

Az órán tárgyalt, kiemelt versek a következők: *Szeretnék lenni, de nem; Mint mindig, utoljára; Elalvás előtt; Sokáig fehér; Világos; És még egy délelőtt*. Választásaimat egyik részről az indokolja, hogy igyekeztem a verseket az adott korosztály meglévő ismereteihez és ahhoz igazítani, hogy számukra az egyes interpretációk megvalósítása ne szüljön kellemetlen helyzeteket, másrésről pedig az, hogy mindegyik vers különböző interpretációval legyen feldolgozható, és az elkészült produktumok palettája színes legyen, így folyamatosan fent tudja tartani nemcsak az azt előadók, de a befogadók – tehát az osztály többi tagjának – figyelmét is.

Az órát alacsony létszámú (17 fős) osztályra terveztem, ez azonban a feldolgozandó versek számával párhuzamban bővíthető. Minden csoport célja egy közös produktum létrehozása, melyhez minden csapattag különálló feladatot kap, s végezetül ezt kell egy egészé alakítaniuk. A feldolgozási módszerek közt (a korosztályra való tekintet okán is) előtérbe kerülnek a rajzos interpretációk (képregény, storyboard, illusztráció, infografika), valamint a drámai előadások, azonban minden végső produktum megköveteli a szöveg meghangosítását, a többiek számára is érthető hangos olvasást.

Ezek a feladatok nemcsak a kreativitást és a csoportban való dolgozás képességét hivatottak fejleszteni, hanem a komplex látásmód kialakítását, a problémamegoldást és a szövegértést is, hiszen *Simon* verseiben az idősíkok gyakorta összefolynak, a cél pedig, hogy a versek szövegét ne csak az azt feldolgozó tanulók, de az interpretációs módszerek, előadások segítségével társaik is megértsék.

Irodalmi alkotóműhely

A tervezett irodalmi alkotóműhely tanórán kívül, az iskolai órák után kerülhet megvalósításra, alkalmanként kétszer 45 percben, ideális esetben kis létszámú, 4-8 fős csoportokban, állandó résztvevőkkel, gimnáziumi korosztályban. Az alább mellékelt tanmenet teljes tanévre szól, így értelemszerűen az egyes sorszámokhoz rendelt témák egyenként 90 percben kerülnek megvalósításra, azaz egy délután folyamán egy téma kerül feldolgozásra.

A műhelymunka fokozatos építkezéssel igyekszik folyamatosan munkában tartani a tanulók kreativitását, fejleszteni írásbeli és szóbeli kifejezőképességüket, törekszik az önbizalom fejlesztésére, az egészséges önbizalom és magabiztosság kialakítására,

az esztétikai érzék fejlesztésére. Mindezen foglalkozások során az önálló alkotómunka mellett fontos szerepet kap a csoportos együttműködés is az egyes szakaszok lezárásaként alkalmazott közös produktumok létrehozása során.

A foglalkozás során többször kiemelt szerephez jutnak *Simon Márton* korai pályaszakaszának produktumai, így a slam poetry szövegei, a *Dalok a magassíkszíntről* és a *Polaroidok* versei. A műhelymunka során nem kronológia szerint, hanem a kicsitől a nagyig, az írásbelitől a szóbeliig haladva megyünk végig a fentebb említett műveken.

Így a kreativitást beindító, ihletszerző rutinyakorlatok megismerése után foglalkozunk a verbovizuális költéssel, majd ezt folytatva kerül színre a *Polaroidok*, ahol a köteten túl a tanulók megismerik a haiku és a kigo hagyományát, melyek segítségével megtanulják mondandójuk tömör, lényegre törő kifejezését, a gondolatok képként való leírását s mindennek szabályszerűen kötött formába történő öntését úgy, hogy az esztétikai értéket képviseljen. A formagyakorlatokat követően sor kerül az instaköltészet – azaz az Instagramon, képek formájában terjesztett versek – megismerésére, majd a saját szövegek saját képekkel való kombinálására. A műhelymunka év végi produktuma ideális esetben egy saját részre készített zine kiadvány, mely megtervezéséhez elengedhetetlen a komplex látásmód kialakítása, valamint a kép és szöveg esztétikus, művészi kifejezőerővel bíró társításának képessége.

A *Polaroidok*at követően megismerkedünk a *Dalok a magassíkszíntről* néhány versével, az életkép fogalmával, valamint megemlézésre kerül a *József Attila*-kultusz is, így szót ejtünk a két költő hasonlóságairól és különbözőségeiről. A kötet verseinek olvasása során a szoros olvasás technikáját alkalmazzuk, és különös figyelmet fordítunk a képleírásokra és a körülírásokra. A szövegek olvasását követően saját szöveg írására kerül sor, szükség esetén az automatikus írás technikáját segítségül hívva kezdőlépésként. Ezt követően esedékes a közhelyek, valamint a fölösleges tölteléksszavak, töltelékmondatok kihúzása. Az alkotás utolsó lépéseként a szöveget aszerint tördeljük, hogy szükség esetén az írott médium tartalmi többlettel tudjon szolgálni, valamint esztétikusan mutasson. A műhely ezen szakaszán tanultakat a résztvevők szintén kamatoztatni tudják a saját kiadvány létrehozásánál.

A *Dalok a magassíkszíntről* versei hétköznapi nyelvezetükkel és szókimondóságukkal meglehetősen közel állnak a slam poetry műfajához, így kézenfekvő átmenetet nyújtanak a folytatáshoz. A témakör feldolgozásának első lépéseként fontos a már tevékeny alkotók munkásságának, előadásainak megismerése. A slam műfaján belül kiemelt szerepet kaptak a tanmenetben a popkulturális utalások, melyek amellet, hogy humorfaktort adhatnak a szövegekhez, közérthetőbbé és figyelemfelkeltőbbé tehetik azokat. Fontos szerepük van továbbá az értelmezés mellett a kreatív munkafolyamat elindításában is, ugyanis biztos támaszpontot nyújthatnak nemcsak a szövegolvasás során, de a szövegalkotás megkezdésében is. Ezen állítás leginkább a recepcióelmélettel magyarázható, hiszen aligha van olyan olvasó vagy alkotó, akiben egy-egy korábbi, már létező mű beemelése egy új szövegbe ne indítana el egy asszociációs folyamatot, vagy ne segítene a létrehozott

párhuzam az értelmezésben. A teljes szövegek megírását követően sor kerül az elkészült munkák csoporton belüli előadására, majd a tanulók lehetőséget kapnak egy slam poetry eseményen való részvételre mind előadóként, mind pedig nézőként.

A slam poetry témakörét követően nagy hangsúlyt fordítunk a színpadi előadásmódra. A foglalkozás ezen részében a beszédtechnikai gyakorlatok jutnak kiemelt szerephez, melyek tanulságait a műhelyen részt vevők kamatoztatni tudják a későbbiekben mindennemű szöveg meghangosítását igénylő performanszban.

Összegzés

Tanulmányomban *Simon Márton* korai pályájának bemutatásával – a slam poetry műfajban való tevékenységével, a *Dalok a magasszíntről* és a *Polaroidok* című kötetével –, annak elemzésével, valamint oktatásba való beemeléseinek lehetőségeivel foglalkoztam.

Az elemzések során elsősorban a közelmúltban íródott szakirodalmakat, valamint kritikákat, recenziókat hívtam segítségül, s ezeket igyekeztem kiegészíteni önnön meglátásaimmal.

Óratervezeteimmel azt igyekeztem bizonyítani, hogy *Simon Márton* korai munkássága beemelhető úgy a magyar nyelv és a magyar irodalom oktatásába, hogy az a jelenleg érvényben lévő Nemzeti alaptantervhez, valamint az ehhez illeszkedő kerettantervhez igazodjon. Azért, hogy ezen állításomat igazoljam, az órák úgy kerültek megszervezésre, hogy az Oktatási Hivatal által kiadott, minden tanuló számára (online formátumban is) hozzáférhető tankönyvek használhatók legyenek az elméleti alapok elsajátításában, és az ezekben foglalt tananyag legyen kiegészíthető és alátámasztható *Simon Márton* munkáival.

Tapasztalataim azt mutatják, hogy a slam poetry műfaja az, amely leginkább alkalmas arra, hogy a tanulók azt érezzék, hogy a költészet valami ma is élő dolog, amely eszközeinek tárháza mindenki előtt nyitva áll. Ennek okán *Simon Márton Hagyományos költő* című előadását nemcsak a szakkörön és a szónoki beszéd tanítása során ismerttettem meg a tanulókkal, hanem a versek feldolgozása után az életkép témakörében is helyet kapott az óra utolsó mozzanataként.

A tanórán kívüli alkotóműhelyben a munka a mai napig heti rendszerességgel folyik, azonban a megtervezett tanmenetet rugalmasan kezelem a tanulók igényeinek függvényében, hiszen ez számukra szabadidős tevékenység, melynek esetében célom, hogy örömeiket leljék az alkotásban. A slam poetry műfajával a tanulók már a szakkör elején megismerkedtek, és azóta is van, aki ebben a műfajban alkot legszívesebben, majd kész produktumait nemcsak a szakkörön, de kulturális rendezvényeken is bemutatja önnön előadásában.

Felhasznált irodalom

- Mészáros Márton (2010): A slam poetry mint műfaj és/vagy médium. *Partitúra*, 2010/1. Letöltés: <http://www.partitura.fss.ukf.sk/wp-content/uploads/2021/04/Partitura-2020-2-077-088.pdf>
- Németh Róbert (2021): Simon Márton: Egy világvégi pénzváltóban becsületesebb versenyzők vannak, mint itthon a köztévén. *hvg.hu*. Letöltés: https://hvg.hu/kultura/20211029_Simon_Marton_interju
- Nemzeti alaptanterv 2020. Letöltés: <https://magyarkozlony.hu/>
- Simon Flóra Veronika (2022): Simon Márton korai költészetének beemelése a magyar nyelv és a magyar irodalom oktatásába. Szakdolgozat, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem.
- Simon Márton (2018): *Rókák esküvője*. Jelenkor, Budapest.
- Simon Márton (2020a): *Dalok a magasszíntről*. Jelenkor, Budapest.
- Simon Márton (2020b): *Polaroidok*. Jelenkor, Budapest.
- Simon Márton és Závada Péter (2014): *A slam poetry szerepe a tanulásban, a tanításban*, ELTE PPK, Kazinczy Estek.
Letöltés: <https://www.youtube.com/watch?v=yPJnRpOvuFs>
- slampoetry.hu, *Mi az a slam poetry?* Letöltés: <http://slampoetry.hu/mi-az-a-slam-poetry/>
- slampoetry.hu, Állandó slammerek. Letöltés: http://slampoetry.hu/allando-slammerek/simon-marton-simon_marci/